

INTERNATIONAL
DEBAT & ANALYSERedaktør: Flemming Rose
flemming.rose@jp.dk

I samarbejde med

Bloomberg

The Washington Post

FP
Foreign Policy

Dansk Institut For Internationale Studier

Dansk Institut For Internationale Studier

Udlicitering er ikke så enkel, som nogle tror

Skal private sikkerhedsfirmaer have adgang til fotos, fingeraftryk og dna, hvis de skal stå for efterforskningen af en kriminalsag? Det er nogle af de principielle problemstillinger, man bør tage stilling til, før man beslutter at udlicitere politiopgaver til private sikkerhedsfirmaer.

CHRISTA MOESGAARD
international@jp.dk

For nylig blev det fra politisk side foreslået, at man bør overveje at udlicitere fangetransporter, efterforskning af indbrud og færdselskontrol til private virksomheder.

Erfaringer fra udlandet viser imidlertid, at man skal være varsom med at udlicitere politiopgaver og sikkerhedsopgaver i bred forstand. Udlicitering eller privatisering er ikke nødvendigvis den magiske løsning på effektivitetsproblemer i sikkerhedssektoren.

I Storbritannien har man forsøgt at udlicitere udstedelse af bøder for mindre forseelser som henkast af affald. Resultatet var, at bødeinddrivelse blev et mål i sig selv. I stedet for at fokusere på den præventive effekt og opfordre folk til ikke at henkaste deres affald på gader og stræder, var der beskyldninger om, at personalet i virksomheden Xfor, der varetog denne opgave, blot ventede på at kunne udstede en bøde, som virksomheden fik procenter af. Incitamentet modvirkede ønsket om ændret adfærd.

Storbritannien er leveringsdygtig i andre eksempler på udlicitering af politiopgaver.

I forbindelse med OL i London i 2012 blev ansvaret for sikkerhed udliciteret til G4S, der ikke kunne levere den antal sikkerhedsvagter, man havde forpligtet sig til. I stedet måtte det britiske militær mobiliseres for at løse opgaven.

Meget af det, der er gået galt i disse to tilfælde, kan sandsynligvis tilskrives utilstrækkelig styring fra statens side, f.eks. var der ikke inkluderet en "penalty clause" i G4S' kontrakt. Det betød, at virksomheden ikke kunne straffes for at misligholde kontrakten. Hvis en privat leverandør ikke lever op til

Tungt bevæbnede medarbejdere fra det private amerikanske sikkerhedsfirma Blackwater på patrulje i Bagdad.

Foto: Khalid Mohammed/AP

sin forpligtelse, må staten træde til, sådan at opgaverne bliver udført. Det giver ingen besparelse på personale og økonomi.

Dårlig kontraktstyring er imidlertid ikke den eneste grund til at tænke sig godt om, inden man i Danmark beslutter at udlicitere politiopgaver.

Eksemplet med udlicitering af bøder viser, at det er afgørende at finde den rigtige balance mellem incitament, der på den ene side gør det attraktivt for private virksomheder at påtage sig den slags opgaver, og som på den anden side sikrer, at det ikke ender som en ren pengemaskine til skade for borgernes retssikkerhed. Debatten bør altså tage højde for, hvad det er, man ønsker at opnå: adfærdsregulering eller en god forretning? Og hvem skal borgeren klage til, hvis

hun føler sig uretfærdigt behandlet? Hun har ikke samme rettigheder i forhold til en privat leverandør som til en offentlig instans.

Erfaringer fra USA har vist, at udlicitering af sikkerhedsopgaver til den private sektor kan ende med at blive dyrere for staten, end hvis man selv står for dem.

Udbud og efterspørgsel fungerer kun, hvis der er konkurrence, ikke hvis virksomheder får noget, der ligner et monopol. Er man afhængig af en enkelt eller få leverandører, er der risiko for, at prisen presses op.

Der er også mere principielle spørgsmål, der trænger sig på i forhold til udlicitering af politiopgaver, heriblandt retssikkerhed og demokratisk kontrol. Hvorfor udskifte et offentligt, men gennem-

sigtigt statsmonopol med et privat og uigennemsigtigt monopol, der måske oven i købet risikerer at stille borgerne ringere.

Udlicitering af efterforskning af indbrud rejser også spørgsmålet om incitament og de problemer, det kan skabe. Det samme gælder uddannelse af efterforskere. Politifolk er uddannet til disse opgaver. Hvem sikrer, at private efterforskere har samme uddannelse og leverer samme kvalitet?

Hvordan og hvor skal de sikrede spor fra gerningssteder registreres? Hvem har ejerskabet til tekniske spor? Skal private firmaer kunne have adgang til de sigtedes foto, fingeraftryk og dna med efterfølgende søgning i politiets registre? Skal private firmaer underlægges samme økonomiske hensyn som

Hvis effektiviteten i politiet falder, vil der sandsynligvis opstå et pres for at udlicitere flere opgaver til det private.

politiet i forhold til sagsomkostningerne?

Det er ikke så enkelt, når nogle påstår, at et bevis har samme vægt, uanset om det er sikret af en privat ansat eller en politimand.

Hvad angår uddannelse, er risikoen, at de private virksomheder vil begynde at rekruttere politifolk. Det vil udhule politiets evne til selv at varetage efterforskning og sikre rekruttering. Den form for "brain drain" er kendt fra udlandet, hvor politifolk, soldater og sikkerhedspersonale flyder til den private sektor, fordi der er bedre lønninger og bedre vilkår.

Risikoen er derfor, at udlicitering får en selvforstærkende effekt. Hvis effektiviteten i politiet falder, vil der sandsynligvis opstå et pres for at udlicitere flere opgaver til det private, hvilket igen dræner den offentlige sektor, ikke kun for økonomiske ressourcer, men også for kompetencer.

Og i forhold til fangetransporter: Skal private vagter bevæbnes som politifolk? Hvilke konsekvenser vil det få? Ønsker vi bevæbnede, private vagter?

Udlicitering af sikkerheds- og politiopgaver kan lyde som en attraktiv løsning i ressourceknappe tider, men de langsigtede konsekvenser kan vise sig mere negative end de kortsigtede gevinster.

Christa Moesgaard er ph.d.-studerende ved DIIS med ekspertise inden for forsvars- og sikkerhedspolitik og privatisering af sikkerhedsopgaver.
©DIIS